

RESIDENTIËLE JEUGDZORG IN BEELD

EEN OVERZICHTSSTUDIE NAAR DE DOEL-
GROEP, WERKWIJZEN EN UITKOMSTEN
ANNMIEK T. HARDER, ERIK J. KNORTH EN
TJALLING ZANDBERG

SWP, 2006
ISBN 978 90 6665 760 X

Vanuit de geschiedenisverhalen heb ik geleerd dat we vaak heen en weer slingeren tussen twee uitersten. Afhankelijk van tijdsgeest, van economische, sociale en politieke redenen, van schandaalverhalen beweegt de slinger zich doorheen de tijd van het ene uiterste naast het andere, maar een slinger keert ook terug. Zo ook blijkbaar is er de laatste twee decennia een misprijzen t.a.v. residentiële jeugdzorg ten voordele van het ambulante en semi-ambulante jeugdzorghulpverlening gegroeid. Althans toch, zo schrijven onze noorderburen. Opnieuw lezen we een gefundeerd wetenschappelijk werk over de zinvolheid van niet "alle" maar toch wel een aantal kinderen die net iets beter gebaat zijn met een residentiële behandelingsunit.

Het boek brengt de residentiële jeugdzorg in beeld en dit op een bredere schaal en in vergelijking met andere buitenlandse onderzoeken en kennis. Wat zijn de uitgangspunten van dit soort jeugdzorg? Hoe wordt er gewerkt? Welke mensen zijn er werkzaam? Wat zijn de doelstellingen? Welke jongeren komen er in terecht? Wat zijn de resultaten van de behandeling? Zo worden actuele wetenschappelijke kennis en inzichten met betrekking tot de residentiële jeugdzorg vanaf 1990 tot heden in kaart gebracht.

Wat betreft de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg herkennen de schrijvers een zo-zo-beleid: de hulp dient zo kort mogelijk, zo licht mogelijk, zo snel mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis te gebeuren. Ondertussen kent de residentiële jeugdzorg een toename

van sterk problematische jeugdigen. Vroeger spraken we van een soort "vuilbakfunctie", nu noemt de literatuurstudie dat een "last resort".

We lezen dan verder over de input: hoe gebeuren de opnames, wat zijn de cliëntkenmerken en de problematieken, wat zijn de kenmerken van de voorzieningen qua type, materiële aspecten en organisatie.

De onderzoekers beschrijven ook breed de "throughput": welke werkwijze gebruiken de voorzieningen en welke verschillen zijn er in opvoeding, begeleiding en behandeling? Wat is de meerwaarde van het werk van de groepsopvoeders? Wat is de invloed van de medebewoners? Hoe worden ouders nog betrokken bij deze hulpverlening? Hoe worden onderwijs en vrije tijd ingevuld? Hoe zit het met de kwaliteit? Al deze aspecten worden gerelateerd aan bestaande uitgevoerde wetenschappelijke onderzoeken.

De outputgegevens zijn van dien aard dat we met de schrijvers van dit verhaal mee kunnen vaststellen dat residentieel behandelen zinvol is, tenzij de voorziening en/of de jongere afhaakt. Onderzoek leert ons ook dat nazorg te verbeteren is.

We worden dan kort getraakteerd op een meta-analyse van de residentiële jeugdzorg met als focus de effectiviteit van de hulpverlening.

Elk van deze onderdelen wordt op het einde in een duidelijk en klaar overzicht kritisch samengevat en we lezen nogmaals een bundeling van conclusies en aanbevelingen.

Een aantal van deze conclusies gaven mij een deja-vu effect. De negatieve beeldvorming over de sector moet omgebogen worden naar een positieve (we laten jou niet barsten?). De onderwijsloopbaan voor de opname en zelfs tijdens het residentieel verblijf van de jongere is zwak. Het betrekken van de ouder(s) en de nazorg zijn de aandachtspunten om te verbeteren binnen deze sector. De auteurs pleiten voor verder wetenschappelijk onderzoek die deze terreinen nog beter dient in kaart te brengen.

In ieder geval tonen zij aan dat residentiële jeugdzorg over het algemeen positieve uitkomsten biedt. Er is verbetering van de aanwezige problematiek, cliënten en hulpverleners tonen zich tevreden over de hulp en doelen worden gerealiseerd. Deze positieve uitkomsten hebben vooral betrekking op korte termijn. Er kan echter geen causaal verband aangetoond worden tussen de uitgevoerde interventies en de effectiviteit ervan.

Na het lezen van dit onderbouwd wetenschappelijk werkje grijp ik naar een romanverhaal over jongeren in een weeshuis(nee- niet het Engelenhuis) en hun verhaal, om al die wetenschap te verwerken.

Theo Lint

